

Izhaja 1. in 15. dne
vsakega meseca.
Rokopisi ne vračajo se.

Časopis zabavi i poduku.

Stoji na leto:
redom po 5 forintov,
izjemom po 3 forinte.

Štev. 10.

V Mariboru 15. maja 1875.

Tečaj IV.

Pregled. Poezije: Moji sêstri Mariji. Cvetlica „lotos“. — Madama Amalija. — Iz zapiskov slovenskega umetnika. — Veliki Novgorod. — Francozi in Francozinje. — Narodna pravljica: Trije bratje. — Drobnosti. — Opomba. — Popravek.

Moji sêstri Mariji.

J. Cimperman.

Oj, zlata sêstra, Tvoje mênî svêto
Ostalo bode vsikedar imê,
In srce moje, draga, zá Te vnêto
Postaje vedno bolj od dnê do dnê.
Ti angelj moj v tej sôlni si dolini,
Vesêlje moje, up Ti moj jedini.

Nesrečni smo, kar nas pod solncem hodi,
Izkuša tó in vé pač smrtnik vsak,
Igrača tudi midva sva osodi
In bój z živénjem náma nij legák;
Od rójstva náju tépe vže nesreča
Kot mačeha osorna, nečuteča.

Odvzela náma zgodaj smrt očeta,
Za njim zapadel jej je brat kot plén,
In zdaj samá sva skoro v sredi svêta,
Ki za vso ból brezsrčen je, ledén,
In ki mej soboj óne le poštuje,
Katerih ród in z njim bogatstvo sluje.

Krivičnost tá pa nij poguma vzela,
Nij oslabila nájinih močlj,
In vse, karkoli bodeva trpela
Do konca svojega živénja dnij,
Otóžnost vso, britkósti in težáve
Prenaša z láhka moč ljubezni prave.

Ko duh utrújeni moj tolažila
Želján si išče, išče si mirú,
Ko srce bóлно išče si zdravila,
Da svetnega se iznébi strupú:
Takrát z besedo sládko tolažnico
Pokažeš mênî Ti se in zdravnico.

Kakó Te ljubim, mila sêstra moja,
Kakó hvaležen sem Ti slednji čas!
Pri Tebi najdem sreče in pokoja,
Kot ga níkdér drugej ne najdem jaz.
Presrečen živel bodem, če do grôba
Ostane trdna Tvoja mi zvestôba.

To bode, vém, in bog naj Te poplati
Za Tvojo nesebično vso blagóst,
Kot zdaj v prihodnje hêeva še vživáti
Živénija trpénje i radóst;
A jaz po Tvoji dvigovan ljubezni
Lehkó nasprótnik bodem sreči jezni.

Cvetlica „lotos“.

L. Pesjakova.

Zadêla je srdita božja rôka
Nižave indske, da jim je odvzêto
Ob vsacem letu cvétje živovnéto,
Ko se povodenj razlijê globôka.

Vsa ravna môrju zemlja je širôka;
A „lotos“ pahne kal in deblo svêto,
In upanje takój je izpočêto,
Da bliža dan se rêčnega odtôka.

Takó povodenj mislij mi bolečih
Razvnêto dušo časi napolnjuje,
Da se v bridkósti mi topí gorêčih!

A ko se tvoj obraz spet povzdiguje
Iz tmê, — takój je konec sil mučêčih:
Na novo srce v nádeji mirúje.

Madama Amalija.

Izvirna noveleta. Spisal Emil Leon.

(Konec.)

III.

Zagorski zvonovi
Premilo pojo,
Nemara
K pogrebu neso.
Narodna.

Odslej sem bil navadno vsaki dan v gradu. Tudi Eliza šla je včasih z mano. Bili so srečni dnovi. Z madamo pečala sva se dosti o cvetlicah. Amalija je jezdarila, jaz pa sem hodil poleg ponija, trgal včasih tudi cvetje, ter ga jej prinašal. Doma pa sva spravljala velike herbarije. V časih pa se je vsedla k glasoviru, ter pričela igrati. I kadar je akord za akordom utihoval, vžalilo se jej je vselej srce i globoko se je zamislila. V duši pa se mi je oživila tužna misel: ali morda žaluje nad svojim življenjem, da ga je zgrešila, ali so jej ga drugi ogrenili? Kdo ve?

Nekedaj, ko sva bila zopet na polju, mi reče:

„Leon! odslej jezdariva oba!“

„Kako to, madama?“

„Kupila sem Vam ponija, i sedaj se morate učiti v sedlu sedeti!“

„Kako?“

„Učila vas bodem jaz.“

„Vi, madama?“ začudil sem se neverjetno.

„Da!“ i lahna rudečica šinila jej je v lice.

Udal sem se v njeno voljo.

Drugo jutro sem vže sedel na nizkem konju.

„Trdno sedite, da ne padete!“

„Gotovo bodem, madama!“

S pričetka šlo je dobro, ali ko je Amalija pognala v skok, nisem nič več videl ne slišal, kaj se je godilo z menoj. Prav nepripravno sem pal s konja, ter zatelebil na tla.

Madama se prestraši, urno skoči iz sedla i hiti k meni.

„Pa se vendar niste poškodovali, Leon?“

„Ne, madama, ali lahko bi se bil.“

„Ne obupajte; s časoma se vendar le privadite.“

„Samo, če le kedaj še poskusim.“

Ali nič ni pomagal upor. Madama se je smijala i jaz sem moral zopet splezati v sedlo.

Počasi sva jezdila v grad, kar je dejalo madami silno težko i držala se je grozno pusto.

Potem sva jezdila vsako jutro, i kmalu sem sedel v sedlu kot izurjeni jezdec. Potem pa sva podila konje brez usmiljenja po polju. Da! to mi je postalo pravo veselje.

To veselje mi pretrga nenadejana žalost. Uboga Eliza umre za kratko boleznijo. Jok je gospodoval v naši hiši. Ležala je na odru, kot angel ležala med cvetjem.

Ljudje so prihajali i odhajali, ter mlovali ubogo sirotko, ki je tako zgodaj morala umreti.

Prišla je tudi madama. Molče je stopila k odru, vzdignila mrtvo glavico, dolgo zrla mu v obraz i zadnjikrat poljubila mrzle ustnice.

Tihota je bila v sobi, ko pa je začela Amalija plakati, nij bilo suho nobeno oko.

Odšla je potem. V veži sem jo nemo pozdravil.

„Kedaj bodele zakopali vbogo?“ prашala je plakaje.

Povedal sem jej uro, potem pa je peš šla, danes nij jezdila.

„Vsaj ima vendar dobro srce, ta Amalija“ dejala mi je mati.

Pri pogrebu je bila tudi Amalija i žalostno je bilo vsako srce, ko je prst zasula malo rakvo.

Ubožca Eliza!

IV.

V me ne vpiraj temnih oči,
Da se ljubezen nepremagljiva
V mojem sreču ne vzbudi.
Jenko.

Zatem oddihavala sta si ponija pri jasliah. Z Amalijo hodila sva sedaj po grajskem logu, ter obiskovala kraje, kamor sem še otrok rad zahajal. Izpod skale izviral je vrelec ter močil livado. Tu-sim sva najraje zahajala.

Amalija vsedla se je v visoko travo, trgala plavice, ter jih metala v vodo i zrla za njimi, ko so jih odnašali valčki.

Povpraševala me je mnogo o mojej mladosti. Pravil sem jej o čudni ljubezni do starega zidovja; milo se je smejala i mi rekla:

„Kaj pa vam tako dopade v tej starini?“

„Madama, stara je res, ali veličastna!“

Amalija je molčala.

„Pa še sedaj tako ljubite to zidovje?“ vprašala je čez nekaj časa.

„Še bolj, madama!“

„Zakaj?“

Zagorelo mi je lice i nisem jej odgovoril. Tudi ona je pobesila oko i nij me dalje izpraševala.

V.

Oh zdaj pa nikdar, nikdar več,
Veselite preč je preč.
Narodna.

Amalija, dasiravno izvrstna ženska, imela je tudi svoje slabosti. Bila je močno podvržena jezi i večkrat sva se prepirala, če sem po nerodnem razrušil kako vazo, ali če jo je razsrdil stari oskrbnik. Pa urno se je zopet pomirila i me desetkrat prosila, naj jej ne jemljem za zlo. Imela je dobro srce!

Neke dni pa je postala silno boječa i žalostna.

„Jaz bodem rano umrla, Leon“, pravi nekada zvečer, „prav rano, srce mi to pravi!“

Zamolklo sva sedela i gledal sem krasno devo, ko je tako mlovala i pobešala glavico, da so jej kodri padali črez čelo. Madama se mi je smilila v svojeji krasoti!

Urno je vstala, ter hitela k glasoviru i strunam dajala divje glasove, plašne arije.

„Dovolite, madama, da se poslovim“, jej rečem, ko je nehala igrati.

Žalostno me je pogledala i jeknila:

„Saj res, saj res, kako sem pozabljiva!“

Bil sem vže pri vratih, ko me pokliče nazaj.

„Leon! vsklikne i mi migne z ročico.“

„Kaj hočete madama!“ i urno pristopim.

Obrnila je v me svoje črne oči i videlo se je, da se bori s srcem.

„Leon!“ rudečica jej šine v lice i glas jej zaostane.

Nemo sem zrl danes v tako čudno preobrneno Amalijo.

„Leon! pravi, poljubite me — kakor sestro!“

Glasek se jej je tresel pri zadnjih besedah.

Vem le toliko, da sem jo v resnici poljubil v cvetoča lica i da je bila potem mirnejša i da me je pustila oditi.

Pri vratih sem se ozrl. Gledala je za menoj, nagnila glavo, potem se pa naslonila na glasovir i nij se več obrnila po meni.

Prišel sem drugo jutro. Bila je vesela i moral sem jo spremljevati na sprehod.

Sedaj je rada zahajala k vodi, ki je drla ne daleko od stare graščine v globoki strugi. Danes radostila jo je le voda. Cvetje je prezirala popolnoma.

„Lepo, čisto i bistro vodo ljubim bolj kot vse“, dejala mi je, ko sva stala ob bregu. Pobirala je bele kamenčke i je metala v peneče valove.

„Pogledite, kako beli pesek je v strugi. Kako lepo bi bilo pač ležati na taki postelji v zeleni palači!“

„Madama!“ rekel sem nejevoljno. — „Da! da!“ dejala je poluglasno i se naslonila na moje rame, ter tužno gledala v vedno dalje hiteče valove.

„Uboga Eliza! kje si sedaj!“ izdihnila je i me prosila, naj se vračava v grad.

Na dvorišču vodil je sluga najina ponija. Amalija vže toliko časa nij sedela na svojem ljubčku.

Hitela je k njemu i mu gladila dolgo grivo.

„Veste Leon! jutri bodeva zopet jezdila, popolnoma sem vže bila pozabila na to.“

Obljubil sem jej i potolažena je šla v grad.

Zvečer bila je zopet melanholična i ko sem se ločil, prosila me je, naj drugi dan za rano pridem.

Drugo jutro je solnce žarne vzhajalo izza gorá.

Ko sem stopal čez grajski log, stali so gabrški hlapci krog velikanske smreke.

„Ali bode padla?“ vprašal sem.

„Podrli jo bomo! podrli!“

I šel sem dalje.

Na dvorišču me je vže pričakovala Amalija. Sedla sva na konje, i počasi jezdarila iz gradu.

„Poženiva“, pravi, in spodbode konja.

Zaostal sem torej nekoliko za nja. Pridirjala sva v log i vže je bila madama mimo hlapcev, kateri so sekali smreko, ko se ta podere, da pade njeno deblo s strašnim bruščem na tla. Madamin ponij odskoči, ter jo vdere, kot blisk proti bližnji vodi.

Amalija je strahu vskliknila. Spodbodel sem konjička, ali zastonj sem se trudil, dohiteti jo.

Amalija si nij mogla pomagati, bližala se je bolj i bolj globokemu bregu. Nevarnost bila je velika. Sedaj pridrvi do brega. Konj plane in izgine v globoki prepad.

Prijezdil sem do vode in z grozo zrl v peneče valove. Ponij je preplaval i prišel na suho, ali Amalija je izginila v vodi!

Tedaj je reva res počivala v zeleni palači!

Nemila osoda!

Popoldan dobili smo jo iz reke. Bila je bela kot alabaster i njeno oko, ktero je bilo tako polno čarobnosti, za prto je bilo na večno.

Vse je omilovalo ubogo Amalijo. Največ trpel sem pa jaz i še le sedaj čutim, kaj mi je bila.

Izročili smo jo črni zemlji. Neizmerna množica jo je spremljevala na zadnjem potu.

Tako je preminola madama Amalija, kakor gine mladi cvet, ki ga voda odnese.

* * *

Če srca rana se zbudi,
Če v družbi mi ostati ni,
Bo ribica mi naznanila,
Kje ljubica se je vozila.

Pretekla so leta. Krasen spomenik venča grob Amalije. Njeni pravi spomenik pa mi je v srcu. Hudobni jeziki so pripovedovali, kako je ušla svojemu možu, na katerega so jo prikovali zoper voljo njeni sorodniki. Svet jo je morda obsojal, ali mojemu srcu nij bila ona nego ljubeča Amalija. V Gaberk so prišli tuji obrazi. Sedaj prihaja kak kisel gospodič, sedaj kaka še bolj kisela gospica.

Ali še vedno ljubim staro zidovje; kedar koli mi čas pripušča, podajem se v domačo vas, ter od onod obiskujem znane kraje, pri tem pa me spremljajo vedno misli na ubogo Amalijo. Če zapazim pred sabo cvetko, urno se ognem, da bi ne stopil na-njo, saj je ona cvetje tako srčno ljubila. Vležem se v travo, poslušam bobnečo reko i zrem v modro-jasno nebo. Iz vsakega oblaka zdi se mi, da gleda njeno čarobno oko na me ter se mi smehlja njeni angelski obrazek.

I te sanje delajo me srečnega.

Iz zapiskov slovenskega umetnika.

Izvirno spisal Vatroslav.

(Dalje.)

VIII.

Med vojnike.

Pri svojem odhodu osvedočil sem se stoprav, kar sem vže prej videl, da me ljubite obedve sestri: Josipina in Vekoslava. — Istotako čutil sem živo, da se je i moje srce za obedve sestri ob enem vnelo. — Toda, ker sem videl, da moja navzočnost sestersko sporazumljenje teh dveh vrlih deklic kali, in ker se nijsem mogel odločiti izključljivo ne za to, ne za ono, oddaljal sem se nujno iz njujnega obližja, prepustivši razsodbo med nami neizogibljivej osodi, katera me je potem v druge razmere zdrvila.

Nisem dolgo užival danega mi dopusta; jedva dospejem v svoje skromno stanovanje v Mariboru, ko dobim poziv k vojaštvu in to v — Pulj.

Naglo uredim svoje zadeve, se poslovim pri svojih sorodnikih, znancih in prijateljih in se napotim s krvavečim sreem proti jugu.

Lep poleten dan objema z blagotvornim žarom pomlajeno, z dišečim cvetjem okinčano zemljo, ko se z dolgovrstnim vlakom iz Maribora proti Trstu odpeljem. Z bliskovo hitrostjo zdrči silovito rohneči hlapón črez mogočen dravski most, med cvetočimi livadami, senčnimi gaji in z zlatoklasnim žitom nadičenimi njivami tija po ravni ob znožju temnozele-nega Pohorja, vihráje med solnčnatimi, z vinsko trto obraščenimi holmei, mimo Boča, mimo starodavnega Celja poleg lahno pljuskajoče Savinje in jo zavije med strmim gorovjem pri Zidanem mostu gori po levem obrežju bistro šumeče Save ter drdrá z vedno večo naglostjo tija po pisanem polju proti središču mile Slovenije — beli Ljubljani. Po kratki postaji vihrá zopet naprej preko ljubljanskega močvirja in od tod gori med visokim smerečjem mimo Postojne in drdrá z mogočnim šumom skozi raznovrstne predore tija po pustem Krasu ter dospeje proti večeru do Nabrežine. Od tod naprej v krivem ovinku obrne se brzi vlak na levo in po kratki

vožnji pridemo na prostrani rob, raz katerega se mi nepričakovani prizor razgrne. Proti jugozapadu širi se neizmerna planota sinjega — jadranskega morja in leskeče v zlati večerni zori, strinjaje se z rumenim, jedva od vodé razlikujočim se obzorjem. Mogočen upliv in velikanski utis napravlja na človeško srce prvi pogled veličastnega morja: prsa začenjajo se širiti, fantazija dobi novo in močnejšo prožnost; neznani občutki vstajajo iz dna hitreje bijočega srca in duh čuti se izpodbujen k doslej nenavadnemu čudovito drznemu vzletu v jasno kraljestvo idej.

Strmé gledam brezkončno planoto valovitega vodóvja, po katerem neštevilna množina ladij, parobrodov, bark in čolnov sem ter tija plava in se po penečem valovju ziblje; zavzet strmim tija doli v neizmerno globino mogočno šumečega morja, kjer orjaški pomorski velikani z bliskovo hitrostjo po hladnem elementu sim ter tam švigajo.

A cvileči žvižg hlapona me predrami iz tega zamaknenja in konduktejev klic me poduči, da smo dospeli — v Trst.

Tu se pomudim dva dni in si nekoliko tržaško mesto ogledam. Med vsem bogatstvom in nagromadjenim imetjem, ki se tukaj na ogled ponuja, me najbolj zanima — pomorstvo. Radosten motrim neštevilno trumo raznovrstnih ladij, ki se tu pred mestom ob zidanem pobrežju na zelenkastih valovih zibljejo. Tu na „rivi“, osobito na „molo San Carlo“ srečavajo me vsakojaki obrazi iz vseh delov sveta in raznovrstne noše in jeziki mi svedočijo o različnih narodnostih, ki se tu v Trstu stekajo.

Tretji dan odrinem s čilim parobrodom iz tržaške luke tija ob pusti isterski pobrežini proti jugu doli v Pulj, kamor mimo Kopra, Pirana, Poreča in Rovinja po šesturnej vožnji proti večeru priplujemo.

Neizrekljiva otožnost me obide, ko zagledam rjavosivo zidovje puljskega mesta, ki se na pustem obrežju jadranskega morja dviga. Neka nerazumljiva obtesnenost se polasti mojega srca, ko polagamo med mogočnimi bojnimi ladjami, strahovitimi pomorskimi trdnjavami v pristanišče plavamo; in ko stopim na kopno in zaslišim burno pomorsko godbo, ki pred „hotelom Pavanelo“ svira, polasti se me tolika bridkost, da me kar solzé polijejo in ves pobit korakam proti velikanski pomorski kasarni.

Zdaj stoprav, ko se je pisani kaos raznovrstnih popotnih slik v nedoločnost razpršil in se vihar mamljivih utisov nekoliko polegel, čutim, da se nahajam v tujem, od svojih dragih oddaljenem kraju, in da moram upogniti svoj doslej prosti tilnik pod žuleči jarem vojaštva. Tu med mračnim zidovjem puste vojašnice vleže se na mojo dušo otožna breztolažnost, in goreče hrepenenje po zlati svobodi vname se v mojem obtesnenem srcu. V puščobi vojaškega življenja se moj med potoma od naglih menjav zmračeni spomin zopet pobistri in mične podobe iz srečnih, pri Vrazovih, v obližju ljubeznjivih sester prebitih dnij stopijo mi pred dušo. Po dnevu pečajo se moje misli izključljivo z Josipino in Vekoslavo, po noči pa me obfrfolevate v sladkih sanjah vilski njiju podobi. Sicer se mi je pa tudi poslednji sestanek z Lenčiko globoko v srce utisnil in mi noče iz spomina; a mogočen upliv krasnega sesterskega para preobladuje njega učinek in preti, slednji sled drugih uplivov v mojem srcu ugasiti.

Toda, ako že v nujnem obližju nijsem mogel odločiti

se določno niti za Josipino niti za Vekoslavo, ondaj mi je iz oddaljenosti to popolnem nemogoče, odločiti se za eno ali drugo, temveč nosim obedve podobi strinjani v eno celoto v svojem srcu in goreči plam moje ljubezni objema z zedinjenim žarom obojo krasno dvojico Stanko-Vrazovih bratranc. Akopram sem jima posameznima obljubil vsakej posebej pisati, vendar zdaj tu v oddaljenosti ne morem odločiti se ne za eno ne za drugo, nego pišem jima vkupe sledeče pismo:

Blaga Josipina, mila Vekoslava!!

Ker obedve z enako lepoto ná-me delujete in me z enako iskrenostjo ljubite in se jaz ne morem odločiti izključljivo ne za eno ne za drugo izmej Vaju — pošiljam Vama s tem pismom obema skupaj moj pristrčni pozdrav, izpovedujem Vama obema svojo gorečo ljubezen, poljubujem Vaju ob enem z isto nežnostjo in Vaju zagotavljam iste svoje zvestobe, prepušča je odločno razsodbo med nami neizogibljivi osodi ter ostajam obema z enako vernostjo in ljubeznijo udan

Vajni Vatroslav.

In tako bivam v duhu vedno pri obeh sestrah in moje misli vrté se izključljivo krog njiju. Ali moje bivanje v Pulju sili me, ogledati si mesto in okolico.

(Dalje prih.)

Veliki Novgorod.

Po ruskih delih spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Bogatstvo novgorodsko je mamilo vse sosedé. Ali Novgorodčani so z velikim trdom postali tako premožni. Temelj njihovega blagostanja bila je se veda svobodna uprava in zraven tega razširjena trgovina. In ker so bili v trgovinskeje zvezi tudi z zapadno Evropo, imelo je to velik upliv na obrazbo cele občine. Novgorodčani so trgovali s svojo robo v Livlandiji, Nemškeje in po celej Rusiji; v Velikem Novgorodu pa so živeli vedno nemški trgovci in umetniki. V letopisih ruskih čitamo pa tudi o strašnih stiskah, ktere so večkrat Veliki Novgorod zadevale. V spomladi jim je odnesel mostove večkrat led, ki se je valil iz Ilmenskega jezera v Vlhov; tudi je bilo včasih vse mesto poplavljenó. Večkrat je pokončal mraz vse setve in lakota se je pokazala, da je pomrlo tudi mnogo ljudij. Žitnic takrat še niso imeli, bogataši pa, ki so imeli žita za-se, prodajali so ga siromakom le po visokeje ceni. Siromašni narod je moral jesti lipovo listje, brezovo skorjo, mah, mačke in konjsko meso. Od slabine jih je mnogo obležalo na ulici in mrtvih je bilo povsod najti; večina siromašnih prebivalcev je odšla vsled tega v druge zemlje. Posebno huda je bila lakota l. 1230. Matere so dajale svoje otroke tujim trgovcem zastonj; oče takrat nij imel usmiljenja s svojim sinom, sosed ne s sosedom. Nadškof Spiridionov je dal skopati globok grob, v kateri so pokopali 3030 trupel. Siromaki so zažgali večkrat hiše bogatinov, pri kterih so mislili najti žita ter ga popleniti. Pojavile so se tudi kužne bolezni (morovoje povjetrije). Najhujša je bila žlezna bolezen (železá), na kterej jih je mnogo pomrlo. Ali ko se te nadloge ponehale, popravilo se je zopet v kratkem vse in marljivi, obrtni prebivalci so zopet obogateli ter začeli zidati lepe hiše in cerkve z lepimi slikarijami. V veselju do staviteljstva se je posebno odlikoval nadškof

Evfemij v 15. stoletju. Zidarji so bili večidel Nemci. Sezi-dali so Evfemiju lepo palačo, na kterej so postavili tudi uro z bitjem, kar je bilo za Veliki Novgorod nekaj novega. Ali občinski ustav, ki je doprinal mnogo za naobrazbo in bogatstvo prebivalcev, nij bil dosta čvrst, zatorej pa tudi tolike prilžnosti za nemir in nered. In to je bil glavni vzrok velike nemoči te občine za časa, ko se je morala braniti proti izvanjskim sovražnikom. Ako so veliki knezi Tverski ali pa Moskovski v Velikem Novgorodu za kneze izbrani bili, niso sami tje kaj odšli, nego so poslali navadno mesto sebe boljare, svoje rojake za namestnike, sami pa so doma ostali. Vsled tega se je mogla ljudovlada še bolj razvijati in ukoreniti. Kakor v vsakej ljudovladi, tako ste bili tudi v Velikem Novgorodu dve sovražni stranki, stranka boljarjev (plemičev in bogatinov) in stranka prostega ljudstva. Boljarji so hoteli sami vladati ter so prezirali ostali narod, ki se je pa večkrat radi tega nad njimi zmaščeval, posebno kadar je bila v mestu velika draginja, ter so jim večkrat hiše in tudi žitnice podžigali. Pa tudi boljarji niso bili vedno složni proti prostemu narodu, nego so se večkrat med seboj prepirali za najodličnejše službe, posebno za posadništvo. To prilžnost so upotrebili nezadovoljniki ter večkrat narod pobunili, ki je potem strašno razsajal. Bogat, pa časti željan bojar je dobil mnogo najsiriomašnejših mestjanov na svojo stran, ti so se ve da dobro podkupljeni v skupščini za-nj glasovali, ker se pa večkrat niso mogli sporazumeti, končalo se je glasovanje s pretepom in novi izbor se je moral odrediti. Zatorej so se poglavarji tako često menjali. Kupovanje glasov in osebna korist boljarjev morala je imeti velik upliv na prosti narod, ki se je na ta način pokvaril. V letopisih čitamo mnogo tožeb, posebno iz 15. stoletja, kako je pravica izginila, kako se prosti narod podkupa in tru je ter ugnjetuje. Nemirna novgorodska mladež nij hotela doma biti; vsak čas so se zbirale čete ter so odhajale v daljne kraje na plen. Čeravno so te čete, kakor smo videli, ustanovile mnogo naselbin ter moč novgorodsko daleč na sever razširile, vendar so večkrat škodile trgovini, ker so preganjali sosedo, ti pa novgorodske trgovce. Za Dimitrija Donskega (1363—1389) se pluli novgorodski prostovoljci po Volgi v Kostromo in Nižnji Novgorod ter so tudi tukaj plenili. Zatorej pa je prihrumel l. 1386 veliki knez pred sam Veliki Novgorod ter zahteval od Novgorodčanov za kazen 8000 rubljev.

Vrh vseh notranjih nemirov in prepirov pa je bil glavni vzrok nemoči Velikega Novgoroda tekmenje in prepir med državicami severne Ruske. Najvažnejša zavezna mesta in naselbine so hrepenele po popolnej neodvisnosti, ali Veliki Novgorod je hotel nad njimi vladati, mesto v lepej edinosti ž njimi živeti. Novgorodčani so pozabili, kako je bilo njim težko pod jarmom velikih knezov. Izmed vseh zaveznih mest dose gel je samo Pskov svojo neodvisnost. Novgorodčani so po dolgih prepirih vendar pripoznali njegovo samostalnost. Imenovali so Pskov svojega mlajšega brata ter mu niso nič več vrivali svojih posadnikov. Tudi niso zahtevali, da sodi njegove duhovne nadškof novgorodski. To pogodbo so sklenili l. 1348. Tekmenje pa vendar nij prenehalo med Pskovom in novgorodsko občino. Prišlo je včasih še celo do boja. Po Dovmontu so zvali Pskovčani svoje kneze za 14. stoletja večidel iz Litvanije; ali početkom 15. stoletja začeli so se obračati na Moskvo za pomoč proti nemškemu redu, ker

Litvanci niso mogli ni same sebe braniti, Novgorodčani pa ne pomagati. Med naselbinami pa se je protivila najbolj Vjotka gospodstvu novgorodskemu ter se je borila dolgo za slobodo. Tudi dvinska pokrajina, kjer so imeli novgorodski boljarji velika posestva, je zaželela samostalnosti ter prosila za pomoč proti Novgorodčanom pri velikih knezih severno-iztočne Rusije. Ali Novgorodčani so hrabro odbijali vse navale na to zemljo, kajti ona jim je bila od prevelike važnosti za trgovino. Od tukaj so namreč dobivali drago krzno in srebro. Oni so vse žile napeli, samo da odbijejo in preženejo iz teh krajev „zavoločja“ Moskvičane. In to se jim je tudi posrečilo. Pa tudi povečali so svoje naselbine v tem boju. Ko so namreč l. 1389 za vojvode Vasilja Dimitrijeviča (1389—1424) nagovorili vsa mesta na Dvini, da se odcepijo od Velikega Novgoroda ter stopijo v zvezo z velikim knezom, sklenili so Novgorodčani drugo leto udariti z vojsko v te kraje. Prisegli so vsi, da hoče eden za drugega umreti ter sva zavezna mesta in naselbine, njihovo očetovo in dedinsko dedščino Moskvičanom vzeti, ali pa svoje življenje za sv. Sofijo in Veliki Novgorod žrtvovati. V tej vojski so Novgorodčani osvojili si belojezersko, ustjuško in kubensko naselbino, ki so bile do sedaj moskovske. Oblegali so tudi mestece Orelec, ki se je bilo od njih odcepilo. Mestece pa se je v kratko predalo in prebivalci dvinskih naselbin so prosili za milost. Novgorodčani so jim vse odpustili, vendar pa so morali plačati 200 rubljev ter dati 3000 konjev za 3000 novgorodskih mož. Samo nekteri izmed boljarjev so bili smrtjo kažnjeni radi izdajstva: kolovodjo te bune pa so odpeljali s seboj v Veliki Novgorod, kjer so ga vrgli v okovih z mosta v reko Volhov. To je bila navadna kazen za upornike.

Ko je začela moč moskovske države rasti, bil je Veliki Novgorod pribezališče mnogim knezom, katerim so mogočni moskovski vladarji vzeli zemlje. Tukaj je živel in umrl v progonstvu Šemjaka, tekmeec Vasilja Tjomnega. Novgorodsko vječe pa je znalo upotrebiti take kneževske prepire na svoje dobro ter je pridobilo na tak način mnogo povlastic. Med vsemi pravicami je bila najvažnejša, da so mogli sami brez dozvole kneževske listine izdavat. Ali Novgorodčani vendar niso mogli vedno srečno boriti se proti svojim sovražnikom. L. 1456 je poslal na nje Vasilij Tjomni svoja dva vojskovodji Striga-Obolenskega in Fedorja Basenoka, ktera sta po krutej borbi Novgorodčane premagala. Veliki Novgorod mora ž njima mir skleniti, 8500 rubljev plačati, obvezati se na plačanje davka od vseh prebivalcev (črnij bor), tudi se odreči izdavanja listin (gramotij) ter obljubiti, da ne bodo sprejemali nič več neprijateljev kneževih v svoje mesto. Velikemu Novgorodu je odklenkalo, kajti na iztoku in zapadu so se zedinile države v dve veliki državi, med tem ko je besnel v novgorodskej občini nered in prepir. Nij jim preostalo drugega, nego osloniti se ali na Moskvo ali pa na Litvanijo. V tem času pa je stopil na prestol v Moskvi veliki knez Ivan Vasiljevič III., ki je storil konec novgorodske svobodi. Ozmimo se tedaj malo na-nj.

II.

Po smrti Dimitrija Donskega so razširjevali Rusi na vse strani svojo državo. Kanom se niso nič več klanjali; v Ordo so le redko kdaj jahali; davek so plačevali Tatarom, kakor in kolikor so sami hoteli; nektera leta pa tudi niso

nič plačali, izgovarjaje se, da je zemlja čisto izmolzena in zato siromašna. Orda je pa čisto zahirala, oslabela; Tatari niso nič več razdevali in pokončevali ruske zemlje, kakor v poprejšnjih časih; v sredino Ruske se niso upali, nego so napadali prebivalce samo na mejah, in sicer le tajno, nepričakovano in razbojnički. Tako je bilo stanje ruske države, ko je stopil na moskovski prestol l. 1462 veliki knez Ivan Vasiljevič III.

On je bil vladar umen in trdnega značaja. Vsako delo, ktero je začel, je tudi izvršil, če tudi počasi ali tem gotoveje; on se nij nikjer in nobenkrat prenaglil, kajti vedno se je bal, da bi z naglostjo mogel svojej državi mnogo škoditi. Brez sveta in načrta ničesar nij podvzel, počakal je vselej priložnosti, ktero je prouzročil večkrat tudi sam. On je dokončal delo od svojih prednikov, Moskovskih knezov, začeto; s krepko roko je zedinjeval Rusko ter jo tudi zedinil. Delitev kneževin se je odstranila; čas nesrečnih in pogubnih prepиров je prenehal. Vsi knezi, ki so še ostali v Ruskej, bili so pokorni Ivanu Vasiljeviču III. Nobeden se nij upal protiviti, ker je vedel, kaj ga v takem slučaju čaka. Samo Veliki Novgorod je ostal sam za se ter nij hotel priznati Ivana III. za vladarja in gospodarja novgorodske zemlje. Sprejemal je k sebi carjeve sovražnike, kakor je je poprej sprejemal brez razlike. Ivan III. nij mogel tega trpeti, nego je sklenil novgorodsko svobodo pokončati. Novgorodci namreč niso držala ugovora z Moskvo, kakor so ga bili sklenili z Vasiljem Tjomnim (Slepim). Večkrat so se porajali zavoljo tega ugovora prepiri med boljarji. V enej sednici so razžalili Novgorodci namestnika moskovskega kneza. Veliki knez je zahteval precej zadovoljščino. Mnogi odlični Novgorodčani so pa tudi precej sprevideli, kaj je Ivan III. in kaj imajo od njega pričakovati. Zatorej so začeli pomišljevati, kako bi Veliki Novgorod stopil v zvezo z Litovci. V tem času pa je živela v Velikem Novgorodu rodovina Boreckih, ki je bila najbogatejša in najuglednejša v celem mestu. Glava te rodovine je bila takrat pametna ali častilakomna Marta, udoва posadnika Izaka Boreckega; ona si je pridobila s podkupom mnogo privržencev iz prostega naroda ter po njem imela velik upliv v vječu (zboru). V tem času je umrl nadškof Jona in po starem običaju bilo je treba novega izbrati. Izbrali so Teofila. Na podpihovanje udove Marte so začele trume prostega naroda zvoniti na vječe ter tukaj kričati, da naj gre Teofil na potrdbo v Kijev, a ne v Moskvo in da naj se Veliki Novgorod poda pod obrambo Litve. Za tega časa je bil namreč v Kijevu samostalen nadškof za zapadno litovsko Rusijo. Pametni, stari in bogati Novgorodci niso bili za te predloge. Začel se je v zboru šum, ali prosti narod pograbi za kamenje ter s tem tako zastraši protivnike Litve, da se oni kasneje niso upali iz svojih hiš na ulico. Po drugi pot se je zbralo vječe ter sestavilo in poslalo dogovorno pismo Kazimiru IV., kralju poljskemu (1447—1492), ki je bil zajedno tudi veliki knez litvanski. Ivan III. pa je čakal ugodnega časa, med tem pa je podpihoval needinost v Novgorodu, kjer je bilo mnogo nezadovoljnih zavoljo zveze s katoliškim kraljem. Zraven tega pa je imel on djaka (tajnika), ki je moral letopise čitati ter pri vsakej priložnosti oponašati Novgorodcem vsa razžalenja, ktera so morali pretrpeti od njih vsi knezi od Jaroslava I. Ivan Vasiljevič je poslal vrh tega poslance v Veliki Novgorod, ki

naj nagovarjajo Novgorodčane, da ne prelomijo stare prisega in da drže narejeni ugovor. Vječe se je razdelilo. Boljarji, ljudje bogati, so stali za Moskvo, prosti narod pa za Litvo. Začeli so zvoniti, kričati: Veliki Novgorodje prosta zemlja od nekdanj, sam sebi gospod, a ne dedovina moskovskega kneza. „Mi hočemo kralja Kazimira!“ so klicali.

(Dalje prih.)

Francozi in Francozinje.

Po nemškem izvirniku.

(Dalje.)

Vzrok, zakaj Francozi ukljubi živahnemu hlepenju po neodvisnosti tako zelo državne službe lové, je iskrena njih ljubezen do domovine. Francoz nerad zapušča svoj dom in s potrjim srcem, kadar se to zgodi, in se v tujej deželi skoro nikdar prav srečnega ne čuti. Njegova najiskrenejša želja na tujem je, da bi se zopet mogel v svojo domovino povrniti. Sej Francija tudi tujce tako mogočno očaruje, da jih po dalnjem bivanju v njej zelo težko stane, zapustiti jo in da oni v svojej lastnej domovini po njej jako hrepené. Francozi pravijo, da nij mogoče kje drugje dobro živeti, ako dalje časa v Parizu prežive. Šploh bi bilo usiljevanja v javne službe na Francoskem dosti manje, ko bi se mladi ljudje toliko ne bali, v tujih zemljah sreče iskati.

Ne manji národni pogrešek Francozov je navada, „železna srajca.“ Francoz se trdnovratneje drži starega, nego bi kdo tuji mogel verjeti. Na mesto da bi nova pota nastopil, hodi Francoz vedno po istih starih tirih in to tako dolgo, dokler mu nij več mogoče priti iz njih. Navada vlada v vseh oddelkih uprave. Ona vlada v javnem poduku, tudi v vojaščini, in vidi se, kakor da se celo zdaj po najstrašnejših nezgodah in nevoljah celó nadarjeni rodoljubi novotam ustavljajo.

Velik pogrešek francozkega národa izvira tudi iz jedne njegovih najizvrstnejših in najsijajnejših lastnostij. Francoz je jako duhovit in dovtipen, kar z besedo „ésprit“ izrazuje. Dovtipnost in duhovitost značita v njegovih očeh eno ter isto, in eno obeh more si on jedva bez drugega misliti. No, dovtipnost se dakako ne sme zaničevati; ali samo da izključljiva lastnost našega mišljenja ne sme postati. Ali na Francoskem je tega preobilo: dovtipnosti; tam je ona sodnik in rabelj ob enem. Francoz pravi: „Le ridicule tue“, smešnost mori. To je njemu neovrgljiva resnica. Na Francoskem se torej nasprotnik z dovtipnostjo smeši, a ne pomisli se, da so smijalci dostikrat mnogo bolj smešni, nego zasmehovanci.

Francoz pa si „ésprit-a“ ne svoji samo kot svojo prednost pred drugimi narodi, temveč celó za izključljivo francosko lastnost. Ako kedaj kateri inostranec v kakovej družbi z duhovitostjo, in dovtipnostjo pozornost vzbuja, čudijo se Francozi, ter pravijo: „Pas mal pour un étranger!“ — nij slabo to za tujca, — in če jim dostojnost tega baš glasno izreči ne dopušča, vidi se jim taka sodba takó rekoč na obrazih. Največo pohvalo, kojo Francoz dovtipnemu, duhovitemu inostrancu dati more, izraža z besedo: „Il a l'esprit français“ — on ima francosko duhovitost; — in vsled tega smatrajo ga uže za polu-francoza. To kaže veliko ničemurnost, in Francoz je res ničemuren. Sicer pak se ta fran-

coski národní pogrešek preveč povekšava, in drugi národi, ki pezdíraje v očeh Francoza vidíjo, ne zapazujejo brvna v svojem očesu. —

Kakor posameznik samo ničemurnost svojega soseda zapazuje in zasmehuje, svojo lastno ničemurnost pak kot opravičeno zakriva, takó so tudi cela ljudstva nagnena, svoje prednosti na stroške drugih precenjavati ali prednostij si domišljevatí. Tako je bilo vsak čas, in takó bode na vse veke ostalo. Mej starimi narodi smatral je vsak drugega za „barbara.“ Tudi zdaj nij bolje. Anglež méni, da se samo v njegovej domovini pravi plemítaš — gentleman — nahaja in to bo trdil vedno na vso sapo. Nemec govori o nemškej zvestobi, kakor da bi zunaj Nemčije zvestobe ne bilo, in govori s posebnim poudarkom o nemškem hrastu, kakor da ga je on iznašel in bi se hrast njemu zahvaliti imel, da sme rasti, in kakor da se na tujem hrast ne bi razvijal ravno takó mogočno, kakor na nemških tleh. Francozom se mora priznati, da mnogokrat svojo praznost sami zasmehujejo in se tudi svojemu hlepenju po bliščečih frazah rógajo. Bodi si temu, kakor se hoče, in da-si Francoz vse te slabosti in pogreške na sebi nosi, pripoznati se mu vendar mora, da jih vsaj ne zakriva. Francoz nosi srečo na jeziku, hinavščina je njegovej naravi čisto protivna. On je tudi prezgovoren, prestrasten, da bi svoja čuvstva zakrivati mogel. Sploh opravlja Francoz vse svoje posle s strastjo in sluša bolj svoje gorko srce, nego trezni razum. K čemur treba velike strastnosti, da se izvrši, to Francozi tako izvrstno izvršijo kakor nijeden drugi narod; k čemur pa je dolgoletnih, opaznih priprav treba, to menj dosežejo, nego druga menj nadarjena ljudstva. Iz tega izvira tudi, da je Francíja revolúcijsko léta 1789 proizvela, da pak zdaj marsiktero drugo ljudstvo plodove tega prevrata mirneje in obilneje uživa, nego baš Francíja.

Odkritosrčnost je najlepša lastnost Francoza. Čemerikovi in potuhnenci so redki med njimi in nič jim nij zopernejšega nego hinavščina. Ta je tudi v največih umotvorih njih največjega pesnika, katerega oni za najživejši izraz svojega značaja smatrajo, zasramovana in kaznovana.

(Dalje prih.)

Narodna pravljica.

Trije bratje.

Napisal Valentin Jare.

(Konec.)

Ko družega jutra rano solnce izza gore pokuka, napoti se Tomaž s kravami proti planini. Na poti ga srečata mesarja na semenj gredoča. „Fant, ali prodáš krave?“ vprašata pastirja. „Zakaj pa ne? če mi jih dobro plačate“, reče Tomaž. Kmali se porazumé. Proda jima razven kumerne Pisane vse krave, in to za gotov denar. Pisano pa priveže na vrh, jo potegne na eno staro brezo in jo ondi obesi. „Čakaj, bom te že naučil kako se proso pobira“, misli si Tomaž dobrovoljno z denarjem v žepu, domov gredé.

„O, gospod, kako sem bil srečen jaz, še bolj pa vaše krave! na enkrat se odpró nebesa in vse krave so šle v nebesa; videl sem, kako so res lepa nebesa, gori nisem mogel

priti. Pisana, ker je prekumerna, bila je prepočasna, in ko je mogla do vrat, zaprla so se nebesa; sirota Pisana je ostala na poti proti nebesom na brezi, jaz pa še celo pod brezo, ker sem bil najzadnji.“ — Gospod ves razjarjen gre gledat, kje so krave v nebesa šle. Tu vgléda kumerne Pisano mej brezovimi vejami za rogova visečo. — „Da bi te vrag . . . se jezi grajščak“. Dolgo časa se še huđuje i proklinja; na posled pa sopet vpraša Tomaža, če je kaj jezen, ko ga prej dobro ošteje. Ne, kako hočem jezen biti zato, ker so krave v nebesa šle, saj so srečne, i jaz tudi!

„Vidim, da me ob vse pripraviš“, pravi grajščak nevoljno. „Nikakor ne“, reče Tomaž, a dovolite, milostlivi gospod, da vas na nekaj skrbno opozorim: klicali ste prej vraga in kleli zato, ker so vaše krave tako srečne bile, da so prišle v nebesa — bojim se, da vam vrag jame zapletke delati. — „Bebec neumni, kaj ima vrag z mano?“ odgovori gospod nekoliko pomišljajoč. „Kamorkoli te denem, napraviš mi le škodo“, grozi se grajščak. „Prosim, ne zamerite gospod, jaz le vaše povelje izpolnjujem, i to je vaša volja in moja dolžnost“, dostavi Tomaž. „Še eno stopinjo te bom ponižal: od danes postaneš svinjski pastir. Ali si sedaj že kaj jezen?“ „Tudi sedaj nisem prav nič jezen“, pritrjuje Tomaž.

Družega dné žéne Tomaž prešiče v Brlog, bila je močvirna soteska. Tako goni vsaki dan zaporedoma tja prešiče na pašo. Necega dné priženo svinjarji tamkaj mimo trumo prešičev. „Fant, ali prodáš prešiče?“ ga ogovore svinjarji videč lepe grajske prešiče. „Da, zakaj pa ne, če mi jih dobro plačate“, se Tomaž možato odreže. S kratka se pogodé in Tomaž proda vse prešiče, izgovori si le, da mu vsaj polovici prešičev dovoli repe porezati. Kakor pogodili, tako storili. Svinjarji odženo prešiče; Tomaž pak ostale mu svinjske repe zabije v tla, takó, da vsak nekoliko iz tal moli. Potem pa hiti naznanit svojemu gospodu rekoč: „Milostljivi gospod! kar sem se bal, se je zgodilo. Kravam nebes nijste privoščili, klicali ste vraga, sedaj pak je prišel vrag i vse prešiče v svojo oblast potegnil. Brezdno se je odprlo in jih požrlo. Tudi peklenško žrelo nij bilo dolgo odprto, tako, da je skoraj polovico prešičev zaprtje prehitelo in jim repe priprlo, ki še sedaj iz zemlje molé. Kaj je sedaj storiti?“ Gospod preplašen, gre gledat in hoče enega prešiča vragu iz žrela potegniti. Krepko zgrabi za en rep in dobro potegne — lop, gospod grajščak pade znak v blato, prešiču se je rep odtrgal. „Gospod jaz sem vas svaril, a bilo je uže prepozno“, pravi muhasti Tomaž. Grajščak se trese togote in ne ve, kaj bi s Tomažem storil, „zadnji posel imaš pri meni“, reče na posled Tomažu, „in če mi tega ne izvršiš, dam ti glavo odsekati, misleč Tomaža vsaj na kakov način od hiše spraviti, ali ga vsaj ujeziti. „Storil bom“, reče Tomaž, če je le živemu krstu mogoče.“

„Jutri grem od doma i pridem pozno v noč domov“, pravi gospod; „pričakati me pa moraš in mi posvetiti; a pomni si, niti sè svečo, niti z bakljo, niti sè svetilnico, kajti to bi bilo nevarno, moglo bi se kaj užgati.“

Gospod odide, Tomaž pa premišljuje, kako to povelje izpolniti i rešiti glavo. A kmali jo zduhta. Ko se uže dobro stemni, zažge Tomaž gospodovo grajščino na vseh štirih oglih, pri tej luči torej pričakuje svojega gospoda. Grajščak, videč svoj grad v svitem plamenu, divji pridere domov ter v svojej razkačenosti takoj zapové Tomažu, da se ima pri

priči pobratiti. A Tomaž zahteva še obljubljeni plačilo — pol mernika srebrnih dvajsetic, ktere mu mora gospod odmeriti, predno se ga more iznebiti. Tomaž nij bil nikdar jezen, pa tudi danes ne, ko je iz službe povračaje se na svoj dom, nesel težko breme ženkečih srebrnic. Postal je bogat, osrečil je očeta i brata. Grajščaka pa nijso nikdar več obšle želje, svojim hlapcem naročevati, naj vsejano proso pri zrnu pobirajo.

Drobnosti.

Mladi Napoleon.

Jaz menim Napoleona četrtega.

Koliko se je o tem mladiču uže govorilo in pisalo! Enim je tōp, neumnega obraza, bledih zenic, upalega dolgovatega lica, pravi „Lulū“, — drugim je tiha, prekanjena, zvita, očetova batica! Kdo ima pravo? Kolikim je mogoče osvedočiti se o istinitosti teh nasprotnih sodeb? — Vidi se tu jasno, kaj vse zmore politična (recte: nemško-politična) strast, kedar jej velja samó eno: osmešiti neprijatelja.

Zavoljo teh različnih mnenij priobčimo tu sodbo nekega angleškega lista, koja se nam jako istinita vidi. Kakor znano, našel je mladi cesarjevič s svojo materjo (kakor uže preje nekđaj njegov oče kot mladeneč) — pa sej je ta storija dovolj znana! — pribežališče na neutralnih tleh angleške zemlje v Chiselhurstu. Tudi je skrbna Evženija, kterej je bodočnost nje sinu pred vsem pri srečju, svojega sinka v Woolwich v artilerijsko akademijo dala, da se v vojaštvu izučí. Baš o teh študijah se je jako čudovato govorilo: da je cesarjevič bojé pri skušnji propal, da je zadnji bil v šoli i. t. d. Naj torej angležki novinar ima besedo o teh študijah Napoleonovih!

V vojaškeji akademiji v Woolwich-u so se 16. feb. t. l. po javnej skušnji šolska darila delila. Pri tem svečanem dejanju je predsedoval vojvoda cambridge-ski, in tudi bivša cesarica Evženija je s spremstvom bila navzočna. Po znanstvenej skušnji dobil je cesarjevič od vojvode povelje, deset minút mlajše kadete komandirati kot častnik. To je tako dobro izvršil, da je vojvoda sam dejal: „Vrlo dobro! Bolje nij mogoče!“ Potem je čestital cesarici, da je nje sinko uže tako dobro izurjen. — Iz skušenskih zapiskov („perioh“) se razvida, da je cesarjevič tudi v drugih predmetih odličien bil. Odlikoval se je namreč v risanju, v vojnej povestnici, v mérjenju in topništvu. V francoskem jeziku (kar se nam ravno ne vidi čudo) bil je skoro najboljši; v nemščini imel je samo tri učence pred seboj; v jahanju bil je prvi. Sploh je bil med 34 učenci sedmi. — Ko je vsa skušnja pri kraju bila, skončal jo je vojvoda cambridge-ski z ogovorom, iz kojega ozirom na cesarjeviča sledeče posnemamo: „Gledé princea imam opomenoti“, — je dejal proti koncu govora —, „da je on najmlajši med vsemi sošolci; dalje se mora opomenoti, da ga je učenje tu pri nas gotovo teže stalo nego druge, ker se je v tujem mu, nematerinskem jeziku moral učiti. Zató pa mu je tem več in tem bolje čestitati, da je svojo zadačo tako dobro rešil ter do toli častnega mesta se pospel. Njegovo obnašanje pa je bilo takovo, da si je z njim vseh poštovanje in ljubezen pridobil.

Jaz sem te misli, da se bode princ enkrat šče z veseljem spominal naše šole in mladih gospodov součencev, s kojimi je nekđaj tu občeval.“ —

To je sodba angleškega novinarja, ali, če smemo reči, vojvode cambridge-skega, koji ne verjamemo da bi si bil upal očito neresnico svetu praviti. Ali naj je princ tak ali onak — sej nas to zdaj malo briga —, vsakako bode njegova bodočnost pokazala, kakov je v resnici. Kdo pa uže zdaj vé, k čemu ga je osoda kedaj odločila?

* * *

Ko je velikemu Korsijancu jelo solnce sreče vzhajati, navduševal se je za tega junaka tudi ženijalni Beethoven mené, da bo on ustanovil svet osrečujočo dobo republike po uzoru Platonovem. Vsled tega skladal je njemu na čast veliko glasbeno delo, ter je prestance zlagajoč v dveh letih izvršil. Ali ko zve, da je Napoleon za cesarja dal oklicati se, postane Beethoven neizrekljivo razjarjen, zgrabi svoje veličansko, Napoleonu posvečeno delo „Sinfonia eroica“, razčesne list za listom, ter kosce vrže ob tla, poteptá je zaničevalno ter vzklikne: „Za Boga! Tedaj tudi ta nij več nego navadni človek! Zdaj bode on vse človeške pravice z nogami teptal, edino svojo častilakomnost pasel, poviševal se ter tirán človeštva postal.“

M. V.

* * *

Franklin si je napisal sam nadgrobni napis tako-le glaseč: „Tu počiva truplo Benjamina Franklin-a knjigotiskarja — podobno platnicam stare knjige, iz kojih je vzeto sodržanje, i koje so napisa i zlata oplenjene — črvicem zivež; vendar delo samo ne bode se izgubilo, nego (kakor se on nadeja) prišlo v novem in lepšem natisu, pregledano, popravljeno in pomnoženo na svetlo.“

M. N.

* * *

Neki dr. Bachmaier je izumil „svetovni“ t. j. obče razumljivi pismeni jezik. Po Bachmaier-jevih izkustvih je izobraženemu Evropeju okoli 4000 besed za navadno rabo treba. Zložil je torej slovar, v kojem so poleg vsake številke od 1—4000 izrazi postavljeni, ki si v raznih jezicah odgovarjajo. Vsaki jezik potrebuje takega svojega slovarja, v kojem so dotičnim besedam številke pristavljene, ktere se na odnosne izraze drugih jezikov sklicujejo. Takih slovarjev je dozđaj B. troje izdelal: v nemškem, francoskem in angležkem jeziku. Tako n. pr. stoji v nemškem slovarju poleg št. 52 beseda „Feuer“, v francoskem poleg iste številke „feu“, in v angležkem „fire“. — Vse bi bilo lepo, da bi težkoč v izgovarjanju raznih pisav ne bilo. Sicer pak je o „svetovnem“ jeziku tudi neki Srb, imenom Paić, svoj čas enake poskuse delal.

Opomba. Obstanek „Vestnika“ šče nij popolnom utrjen, akoravno se je uže lepo število naročnikov prijavilo. Zato vabimo one čest. naročnike, kterim je „Vestnik“ po volji, naj se čem preje pri uredništvu z naročenjem javijo.

Vlastništvo „Zore“ in „Vestnika“.

Popravek. V pesni 9. štev. „Moja ljubezen“ čitaj zadnjo vrstico: „Cvet lep bilá je, brezi vsega sáda.“